

У Х В А Л А
ПЕРШОЇ КОЛЕГІЇ СУДДІВ
ПЕРШОГО СЕНАТУ
КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ

про відмову у відкритті конституційного провадження у справі за конституційною скаргою Гирі Ігоря Леонідовича щодо відповідності Конституції України (конституційності) пункту „б“ статті 254² Кримінального кодексу Української РСР від 28 грудня 1960 року та частини першої статті 242 Кримінального процесуального кодексу України

м. К и ї в
9 жовтня 2018 року
№ 327-1(І)/2018

Справа № 3-355/2018(4897/18)

Перша колегія суддів Першого сенату Конституційного Суду України у складі:

Гультая Михайла Мирославовича – головуючого,
Головатого Сергія Петровича,
Колісника Віктора Павловича – доповідача,

розглянула на засіданні питання про відкриття конституційного провадження у справі за конституційною скаргою Гирі Ігоря Леонідовича щодо відповідності Конституції України (конституційності) пункту „б“ статті 254² Кримінального кодексу Української РСР від 28 грудня 1960 року та частини першої статті 242 Кримінального процесуального кодексу України.

Заслухавши суддю-доповідача Колісника В.П. та дослідивши матеріали справи, Перша колегія суддів Першого сенату Конституційного Суду України

у с т а н о в и л а :

1. Гиря І.Л. звернувся до Конституційного Суду України з клопотанням перевірити на відповідність частині першій статті 8 Конституції України (конституційність) пункт „б“ статті 254² Кримінального кодексу Української РСР від 28 грудня 1960 року та на відповідність пункту 3 частини другої статті 129 Конституції України (конституційність) частину першу статті 242 Кримінального процесуального кодексу України.

Пунктом „б“ статті 254² Кримінального кодексу Української РСР від 28 грудня 1960 року було передбачено, що „застосування нестатутних методів впливу щодо підлеглого, або перевищення дисциплінарної влади, якщо ці дії завдали істотної шкоди, а так само застосування насильства щодо підлеглого, – карається позбавленням волі на строк від трьох до п’яти років“.

Відповідно до Прикінцевих та перехідних положень Кримінального кодексу України з 1 вересня 2001 року втратив чинність, зокрема, пункт „б“ статті 254² Кримінального кодексу Української РСР від 28 грудня 1960 року.

Згідно з частиною першою статті 242 Кримінального процесуального кодексу України „експертиза проводиться експертною установою, експертом або експертами, за дорученням слідчого судді чи суду, наданим за клопотанням сторони кримінального провадження або, якщо для з’ясування обставин, що мають значення для кримінального провадження, необхідні спеціальні знання. Не допускається проведення експертизи для з’ясування питань права“.

З аналізу змісту конституційної скарги та долучених до неї копій судових рішень вбачається таке.

Військовий суд Черкаського гарнізону вироком від 10 лютого 2000 року визнав Гирю І.Л. винним у скоєнні злочину, передбаченого пунктом „б“ статті 254² Кримінального кодексу Української РСР від 28 грудня 1960 року. Гиря І.Л., вважаючи себе безпідставно засудженим, звернувся до Військового суду Центрального регіону України з касаційною

скаргою, в якій просив вирок Військового суду Черкаського гарнізону від 10 лютого 2000 року скасувати, змінити або направити справу на додаткове розслідування. Військовий суд Центрального регіону України ухвалою від 29 серпня 2000 року вказаний вирок залишив без змін, а касаційну скаргу – без задоволення.

Гиря І.Л., висловлюючи припущення, що Військовий суд Центрального регіону України неправильно витлумачив пункт „б“ статті 254² Кримінального кодексу Української РСР від 28 грудня 1960 року, звернувся до апеляційного суду міста Києва із заявою про перегляд за нововиявленими обставинами ухвали Військового суду Центрального регіону України від 29 серпня 2000 року, скасування вироку Військового суду Черкаського гарнізону від 10 лютого 2000 року в частині його засудження та закриття щодо нього кримінального провадження. При цьому нововиявленою обставиною, на яку посилався Гиря І.Л., був висновок науково-лінгвістичної експертизи, згідно з яким, на його думку, для його засудження за пунктом „б“ статті 254² Кримінального кодексу Української РСР від 28 грудня 1960 року обов'язковим є доведення завдання ним істотної шкоди, якої, за його твердженням, він не завдавав.

Апеляційний суд міста Києва вважає, що висновок лінгвістичного дослідження не є нововиявленою обставиною в розумінні статті 459 Кримінального процесуального кодексу України, тому ухвалою від 23 листопада 2017 року заяву Гирі І.Л. про перегляд за нововиявленими обставинами ухвали Військового суду Центрального регіону України від 29 серпня 2000 року залишив без задоволення.

Верховний Суд погодився з висновками суду апеляційної інстанції та постановою від 6 вересня 2018 року, що є остаточним судовим рішенням у справі суб'єкта права на конституційну скаргу, залишив ухвалу апеляційного суду міста Києва від 23 листопада 2017 року без змін, а касаційну скаргу Гирі І.Л. – без задоволення.

Автор клопотання наголошує, що невідповідність частині першій статті 8 Конституції України пункту „б“ статті 254² Кримінального кодексу Української РСР від 28 грудня 1960 року полягає в тому, що його „непередбачуване формулювання“ призвело до порушення його права, гарантованого частиною другою статті 58 Конституції України. Водночас, на думку Гирі І.Л., невідповідність пункту 3 частини другої статті 129 Конституції України частини першої статті 242 Кримінального процесуального кодексу України полягає в тому, що вона обмежує його свободу в наданні ним суду доказів і у доведенні перед судом їх переконливості, чим порушує його право на захист, гарантоване частиною другою статті 63 Конституції України.

2. Вирішуючи питання щодо відкриття конституційного провадження у справі, Перша колегія суддів Першого сенату Конституційного Суду України виходить з такого.

2.1. Конституційною скаргою є подане до Конституційного Суду України письмове клопотання щодо перевірки на відповідність Конституції України (конституційність) закону України (його окремих положень), що застосований в остаточному судовому рішенні у справі суб'єкта права на конституційну скаргу (частина перша статті 55 Закону України „Про Конституційний Суд України“).

Відповідно до частини другої статті 55 Закону України „Про Конституційний Суд України“ у конституційній скарзі зазначаються короткий виклад остаточного судового рішення, в якому було застосовано відповідні положення закону України (пункт 3); обґрунтування тверджень щодо неконституційності закону України (його окремих положень) із зазначенням того, яке з гарантованих Конституцією України прав людини, на думку суб'єкта права на конституційну скаргу, зазнало порушення внаслідок застосування закону (пункт 6).

Згідно зі статтею 77 Закону України „Про Конституційний Суд України“ конституційна скарга вважається прийнятною, зокрема, за умов її відповідності вимогам, передбаченим статтями 55, 56 цього закону (абзац перший частини першої); Конституційний Суд України відмовляє у відкритті конституційного провадження, визнавши конституційну скаргу непринятною, якщо зміст і вимоги конституційної скарги є очевидно необґрунтованими або наявне зловживання правом на подання скарги (частина четверта).

Пункт „б“ статті 254² Кримінального кодексу Української РСР від 28 грудня 1960 року не застосовувався в остаточному судовому рішенні у справі суб'єкта права на конституційну скаргу, а згадувався лише в частині зазначення короткого змісту оскаржених судових рішень і встановлених судами першої та апеляційної інстанцій обставин. Крім того, Верховний Суд у постанові від 6 вересня 2018 року також не застосовував частину першу статті 242 Кримінального процесуального кодексу України, а тільки погодився з висновками апеляційного суду міста Києва, який у своїй ухвалі від 23 листопада 2017 року послався на вказане оспорюване положення.

З аналізу конституційної скарги випливає, що Гиря І.Л. не обґрунтував своїх тверджень щодо неконституційності пункту „б“ статті 254² Кримінального кодексу Української РСР від 28 грудня 1960 року та частини першої статті 242 Кримінального процесуального кодексу України, обмежившись висловленням незгоди з рішеннями судів та цитуванням окремих приписів Конституції України, положень законів України, посиланням на Рішення Конституційного Суду України від 21 грудня 2000 року № 16-рп/2000, а також на практику Європейського суду з прав людини з відтворенням фрагментів його окремих рішень.

Наведене є підставою для відмови у відкритті конституційного провадження у справі згідно з пунктом 4 статті 62 Закону України „Про Конституційний Суд України“ – неприйнятність конституційної скарги.

2.2. Конституційний Суд України відповідно до частин першої, другої статті 8 Закону України „Про Конституційний Суд України“ розглядає питання щодо відповідності Конституції України (конституційності): чинних актів (їх окремих положень); з метою захисту та відновлення прав особи – акта (його окремих положень), який втратив чинність, але продовжує застосовуватись до правовідносин, що виникли під час його чинності.

Згідно з Законом України „Про Конституційний Суд України“ втрата чинності актом (його окремими положеннями), щодо якого порушено питання відповідності Конституції України, крім випадків, передбачених частиною другою статті 8 цього закону, є підставою для відмови у відкритті конституційного провадження у справі (пункт 5 статті 62).

Гиря І.Л. звертається до Конституційного Суду України з клопотанням перевірити на відповідність частині першій статті 8 Конституції України (конституційність) пункт „б“ статті 254² Кримінального кодексу Української РСР від 28 грудня 1960 року, який втратив чинність. При цьому суб'єкт права на конституційну скаргу наголошує, що Конституційний Суд України може перевірити на конституційність вказане положення, оскільки рішення судів, прийняті відносно нього, станом на цей час не скасовані. Проте таке припущення не може бути обґрунтуванням наявності у нормативно-правового акта (його окремих положень), що втратив чинність, переживаючої (ультраактивної) дії в часі.

Таким чином, є підстави для відмови у відкритті конституційного провадження у справі згідно з пунктом 5 статті 62 Закону України „Про Конституційний Суд України“.

Враховуючи викладене та керуючись статтями 147, 151¹, 153 Конституції України, на підставі статей 7, 8, 32, 37, 55, 56, 58, 61, 62, 77, 83, 86 Закону України „Про Конституційний Суд України“, відповідно до § 45, § 56 Регламенту Конституційного Суду України Перша колегія суддів Першого сенату Конституційного Суду України

у х в а л и л а:

1. Відмовити у відкритті конституційного провадження у справі за конституційною скаргою Гирі Ігоря Леонідовича щодо відповідності Конституції України (конституційності) пункту „б“ статті 254² Кримінального кодексу Української РСР від 28 грудня 1960 року та частини першої статті 242 Кримінального процесуального кодексу України на підставі пунктів 4, 5 статті 62 Закону України „Про Конституційний Суд України“ – неприйнятність конституційної скарги; втрата чинності актом (його окремими положеннями), щодо якого порушено питання відповідності Конституції України, крім випадків, передбачених частиною другою статті 8 цього закону.

2. Ця Ухвала є остаточною.

**ПЕРША КОЛЕГІЯ СУДДІВ
ПЕРШОГО СЕНАТУ
КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ**